

PRIJEDLOG

GENDER AKCIONI PLAN GRADA BIHAĆA
za period od 2024. do 2026. godine

Bihać, januar 2024. godine

Gramatička terminologija u pogledu korištenja muškog ili ženskog roda za pojmove u Gender Akcionom Planu (GAP) Grada Bihać za period 2024-2026. godine uključuje oba roda

Sadržaj

1. UVOD.....	2
1.1. Inicijativa za izradu Gender akcionog plana Grada Bihać	3
1.2. Radna grupa za izradu Gender akcionog plana.....	4
1.3. Osnovni pojmovi i definicije ravnopravnosti spolova.....	5
2. PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA.....	7
2.1. Međunarodni pravni okvir za ravnopravnost spolova	7
2.2. Domaći pravni okvir za ravnopravnost spolova	8
2.3. Institucionalni okvir BiH za ravnopravnost spolova.....	9
3. ANALIZA STANJA RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA U GRADU BIHAĆU	13
3.1. Opće informacije o Gradu Bihać	13
3.1.1. Historijat	13
3.1.2. Geografski položaj, klima i prirodni resursi.....	13
3.1.3. Osnovni demografski podaci.....	14
3.2. Analiza stanja po oblastima	15
3.2.1. Postojanje institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova	15
3.2.2. Rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima.....	17
3.2.3. Javni život i donošenje odluka	22
3.2.4. Obrazovanje, nauka, kultura i sport	25
3.2.5. Nasilje nad ženama i nasilje u porodici	26
3.2.6. Zdravstvena zaštita	29
4. CILJEVI I AKTIVNOSTI GENDER AKCIONOG PLANA GRADA BIHAĆ ZA PERIOD 2024.-2026.	31
5. MONITORING I EVALUACIJA GENDER AKCIONOG PLANA.....	39

1. UVOD

Ravnopravnost spolova predstavlja jednaka prava i slobode, vidljivost i zastupljenost žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života. Postizanje ravnopravnosti spolova je ključno za zaštitu osnovnih ljudskih prava, razvijanje demokratskog društva, poštivanje vladavine prava, te ekonomski rast i konkurentnost. Iako je vidljiv napredak Bosne i Hercegovine u oblasti ravnopravnosti spolova razlike su prisutne u mnogim područjima. Uvođenje principa ravnopravnosti spolova u pravne, institucionalne i političke okvire u Bosni i Hercegovini utemeljeno je na obavezama koje proizlaze iz međunarodnih dokumenta na snazi u Bosni i Hercegovini, članstva u međunarodnim savezima i tijelima, principa zaštite temeljnih ljudskih prava sadržanih u Ustavu Bosne i Hercegovine i domaćeg pravnog okvira – Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini i ostalim dokumentima.

Polazeći od potrebe da se na lokalnom nivou pokrenu sistemski procesi u ovoj oblasti, kao i zbog obaveza proizašlih iz Zakona o ravnopravnosti spolova BiH i GAP-a BiH, Grad Bihać se opredijelio izraditi lokalni plan mjera za otklanjanje nejednakosti po osnovu spola na nivou nadležnosti lokalne administracije. Opći cilj Gender akcionog plana Grada Bihaća je značajno unapređenje javne politike na nivou lokalne zajednice sa gender aspekta. Ovaj opći cilj će se ostvariti realizacijom specifičnih ciljeva i utvrđivanjem aktivnosti za realizaciju tih ciljeva, te određivanjem nosioca implementacije utvrđenih prioriternih mjera i njihovih partnera.

Gender Akcioni plan Grada Bihaća za period 2024.-2026. godine sadrži mjere za unapređenje ravnopravnosti spolova, osnaživanje uloge žena u društvu, te podršku lokalnim partnerstvima u procesu uspostavljanja efektivnih mehanizama za ostvarivanje ravnopravnosti spolova, kao i saradnju na kantonalnom i regionalnom nivou.

Gender akcioni plan (GAP) Grada Bihaća je strateško-planski dokument Grada, koji je usklađen sa odgovarajućim strateškim dokumentima i politikama koje se odnose na tematike iz rodne ravnopravnosti spolova i lokalnog razvoja, i to sa Zakonom o ravnopravnosti spolova BiH, kao i sa drugim strategijama na državnom, entitetskom odnosno kantonalnom nivou.

Metodologija izrade Gender akcionog plana Grada Bihaća bazirana je na pristupu Evropske povelje za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnom nivou, Priručniku za ostvarivanje ravnopravnosti spolova na lokalnom nivou koji je izdao Gender Centar Vlade F BiH, kao i Gender akcionom planu Unsko-sanskog kantona za period od 2022. do 2025. godine.

Trogodišnji gender akcioni plan je izrađen kao okvir za poticanje lokalnih snaga, ali i kao odgovor na izazove budućeg razvoja Grada Bihaća i sveukupnog života u njemu, promatrano sa gender aspekta.

1.1. Inicijativa za izradu Gender akcionog plana Grada Bihać

Inicijativu za izradu GAP-a za Grad Bihać podnijela je Organizacija „Glas žene“ Bihać. Organizacija „Glas žene“ Bihać je osnovana 28.12.2004. godine kao neprofitno, nestranačko udruženje, na principima humanizma i vladavine prava s ciljem pružanja pravne, savjetodavne, edukativno-obrazovne, humanitarne i druge pomoći ženama u cilju ostvarivanja i zaštite ljudskih prava. Misija organizacije sastoji se u educiranju žena, djece i mladih o njihovim pravima, podizanju svijesti mladih i žena o njihovoj ulozi u suvremenom demokratskom društvu, aktiviranje mladih i žena za uključivanje u društveno političke tokove, pružanje pravne savjetodavne pomoći ženama, promocija ljudskih prava osobito prava djece i prava žena, zagovaranje primjene i rad na primjeni pravnih propisa i uživanja ljudskih prava, razvoja tolerancije, nenasilja i drugih demokratskih vrijednosti u društvu. Tokom 2022. godine organizacija je na nivou USK-a provodila aktivnosti na zagovaranju i lobiranju za izradu lokalnih gender politika, izradu i donošenje Gender akcionog plana USK-a, te praćenju i implementaciji usvojenog GAP USK-a. U dvije decenije predanog rada organizacija je implementirala više desetina projekata, od kojih je većina iz oblasti rodne ravnopravnosti.¹

¹ Implementirani projekti Organizacije „Glas žene“ u oblasti rodne ravnopravnosti:

- Promocija i implementacija Zakona o ravnopravnosti spolova u općini Bihać 2005/2006.
- Kampanja STOP FEMICIDU u BiH
- Istraživanja i edukacija o mobbingu te pružanju psihosocijalne pomoći žrtvama mobbinga Bihać 2006.
- Projekat »Ravnopravnost spolova među osnovcima«- Bos.Krupa, Bos.Petrovac 2006.
- Promocija i implementacija Zakona o ravnopravnosti spolova u Općinama Cazin, Bos.Krupa 2007.
- Pokretanje inicijative „Bihać grad ljudskih prava“ 2007.
- Ravnopravnost spolova u vlasti i javnom i političkom životu 2008.
- Okrugli sto na temu „Žena i izbori 2008.g.“,
- Javne tribine na temu »Uloga i značaj žena u javnom i političkom životu« u nekoliko mjesnih zajednica u Bihaću.
- Na dan ljudskih prava smo održali okrugli sto i prezentirali knjigu „Braniteljice ljudskih prava“ u okviru 16 dana Aktivizma 10.12.2009.god.
- Projekat „Osnaživanje žena kroz edukaciju“ 2010.god.
- 101 Razlog zašto glasati za ženu u Bihaću 2010. god.
- Edukacija i jačanje kapaciteta žena i djevojaka 2010. god.
- Humanitarna pomoć za samohrane majke 2011/2012. god.
- Zašto glasati za ženu, kampanja 2012., god.
- Bitno je da je žena 2012.god.
- Jednake mogućnosti za muškarce i žene u politici 2013.god.
- Razumijevanje rodne ravnopravnosti kod djece i mladih 2012./2013.god.

1.2. Radna grupa za izradu Gender akcionog plana

Radna grupa za izradu Gender akcionog plana Grada Bihaća² imenovana je u sastavu:

1. Alisa Mahmutagić, Služba društvene djelatnosti, mlade i poslove mjesnih zajednica – predsjednica radne grupe,
2. Arijana Kaliman, članica Komisije za ljudska prava i ravnopravnost spolova – članica radne grupe,
3. Enisa Raković, direktorica Organizacije „Glas žene“ Bihać – članica radne grupe,
4. Fikreta Liđan, predsjednica Kantonalnog udruženja oboljelih od karcinoma dojke „UNA“ Bihać – članica radne grupe,
5. Neira Raković, članica Koordinacionog odbora Ženske mreže BiH - članica radne grupe,
6. Fehira Hodžić, Služba za društvene djelatnosti, mlade i poslove mjesnih zajednica – članica radne grupe,
7. Šehrudin Begić, Služba za društvene djelatnosti, mlade i poslove mjesnih zajednica – član radne grupe.

-
- Rodna ravnopravnost na USK-u 2012./2013.god.
 - Veća participacija žena na mjestima odlučivanja u Bihać, 2014. god.
 - Mir sa ženskim licem – jačanje neformalne ženske mirovne mreže, 2014.- kontinuirano,
 - Jedna milijarda ustaje protiv nasilja nad ženama, 2014 - kontinuirano
 - Bitno je da je žena, 2016.god.
 - Nasilje nad ženama u Crnoj Gori, razmjena iskustava, studijska posjeta Crnoj Gori, 2017.god.
 - Ustani protiv nasilja 2018. god.
 - Rezolucija 1325 / Agenda mir i sigurnost na lokanom nivou, 2018. god.
 - Nenasiljem do mira Kantonalno ministarstvo obrazovanja nauke kulture i sporta 2018. god.
 - NE diskriminacija porodilja na USK-a – Žene ženama, 2019. god.
 - Prevencija rodno zasnovnog nasilja kod djece i mladih, 2019.god.
 - Psihološka i materijalna podrška ranjivim kategorijama (žena sa inv., samohrane majke, oboljele od karcinoma) pogođene COVID –om, 2019. god.
 - Ekonomsko osnaživanje žene u siromaštvu, 2019/2020.god.
 - Kantonalne i lokalne gender politike u USK –a, 2022. god.
 - Kažem NE nasilju po osnovu spola, 2022., god.
 - Jačanje ženskog pokreta u USK –a 2022/2023. god.

² Rješenje o imenovanju radne grupe za izradu Gender akcionog plana Grada Bihaća broj 07/2-04-3660/23 od 11.07.2023., Rješenje o izmjeni Rješenja o imenovanju radne grupe za izradu Gender akcionog plana Grada Bihaća od 17.08.2023. i 15.01.2024.

1.3.Osnovni pojmovi i definicije ravnopravnosti spolova

Diskriminacija po osnovu spola je svako stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe ili grupe osoba zasnovano na spolu zbog kojeg se osobama ili grupi osoba otežava ili negira priznavanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava ili sloboda.

Spol predstavlja biološke i psihološke karakteristike po kojima se razlikuju osobe muškog i ženskog spola.

Gender/rod predstavlja sociološki i kulturološki uvjetovanu razliku između osoba muškog i ženskog spola i odnosi se na sve uloge i osobine koje nisu uvjetovane ili određene isključivo prirodnim ili biološkim faktorima, nego su prije proizvod normi, prakse, običaja i tradicije, i kroz vrijeme su promjenljivi.

Ravnopravnost spolova znači da su osobe muškog i ženskog spola jednako prisutne u svim područjima javnog i privatnog života, da imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata. Jednak tretman svih osoba muškog i ženskog spola podrazumijeva osiguranje odsustva diskriminacije po osnovu spola. Jednake mogućnosti svih osoba bez obzira na spol podrazumijeva odsustvo prepreka za ekonomsko, političko i društveno sudjelovanje po osnovu spola.

Seksualno uznemiravanje je svaki neželjeni oblik verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja spolne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili grupe osoba, ili kojim se postiže takav učinak, naročito kad to ponašanje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Nasilje po osnovu spola je svako djelovanje kojim se nanosi ili može biti nanijeta fizička, psihička, seksualna ili ekonomska šteta ili patnja, kao i prijetnja takvim djelovanjem koje sputava osobu ili grupu osoba da uživa u svojim ljudskim pravima i slobodama u javnoj i privatnoj sferi života.

Nasilje po osnovu spola uključuje, ali se ne ograničava, na:

- a) nasilje koje se dešava u porodici ili domaćinstvu;
- b) nasilje koje se dešava u široj zajednici;
- c) nasilje koje počine ili tolerišu organi vlasti i drugi ovlašteni organi i pojedinci;
- d) nasilje po osnovu spola u slučaju oružanih sukoba.

Rodno senzitivno ili odgovorno budžetiranje je neophodno sredstvo koje podrazumijeva poštivanje načela ravnopravnosti spolova tokom pripreme budžeta, te raspodjele i dodjele finansijskih resursa. Rodno budžetiranje predstavlja sagledavanje javnih politika na svim nivoima budžetskog procesa i restrukturiranje prihoda i rashoda kako bi se

uzele u obzir potrebe i prioritete različitih grupa žena i muškaraca imajući u vidu njihove različite uloge u porodici, ekonomiji i društvu. Rodno budžetiranje uključuje dva osnovna koraka: rodnu analizu budžeta i njeno provođenje kroz preraspodjelu budžeta.

Skraćenice:

CEDAW Convention on Elimination of All Forms of Discrimination Against Women,
Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije nad ženama

GAP Gender akcioni plan BiH

GC F BiH Gender centar FBiH

GC RS Gender centar, Centar za jednakost i ravnopravnost polova Vlade Republike Srpske

ZoRS Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini

2. PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

2.1. Međunarodni pravni okvir za ravnopravnost spolova

Ujedinjene nacije (UN) kao i države članice UN, u skladu s Poveljom UN imaju obavezu da promoviraju prava čovjeka, dostojanstvo i vrijednost čovjekove ličnosti bez ikakve diskriminacije, što uključuje i zabranu diskriminacije na osnovu spola. Države članice su obavezne poštovati i promovirati ljudska prava i slobode kao osnove ekonomskog razvoja, mira i međunarodne sigurnosti. Nastavljajući pravnu tradiciju bivše Jugoslavije, ove obaveze je preuzela Bosna i Hercegovina kao članica UN od 22. maja 1992. godine. Na nivou Ujedinjenih nacija najvažniji dokument iz oblasti ravnopravnosti spolova je Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije nad ženama – CEDAW³.

Konvencija UN-a o ukidanju svih oblika diskriminacije nad ženama (CEDAW) iz 1979. godine u čl. 2, 3. i 4. utvrđuje obaveze država potpisnica s ciljem eliminiranja diskriminacije, razvoja i napretka žena, te ubrzavanja ostvarivanja jednakosti među ženama i muškarcima. Te obaveze, između ostalog, uključuju slijedeće:

- Države potpisnice trebale bi preduzeti u svim oblastima, naročito u političkim, socijalnim, ekonomskim i oblastima kulture, sve odgovarajuće mjere, uključujući zakonodavne, kako bi osigurale puni razvoj i napredak žena, garantirajući im uživanje ljudskih prava i osnovnih sloboda zasnovano na jednakosti s muškarcima.
- S ciljem ubrzavanja ostvarivanja jednakosti među ženama i muškarcima, usvajanje privremenih mjera u državama potpisnicama koje su imale za cilj ubrzavanje *de facto* jednakosti među ženama i muškarcima ne treba se smatrati diskriminacijom kao što je definirano u sadašnjoj konvenciji, ali ne treba ni na koji način zahtijevati, kao posljedicu, održavanje nejednakih ili odvojenih standarda; ove mjere treba da budu ukinute kada se postignu ciljevi jednakih mogućnosti i tretmana.
- Ravnopravnost spolova je osnovno pravo, zajednička vrijednost cijele Evropske unije i predstavlja neophodan uslov za postizanje ciljeva Evropske unije koje se tiču razvoja, zapošljavanja i socijalne kohezije. Princip ravnopravnosti spolova i jednakog tretmana i

³ Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije nad ženama, usvojena je na Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija 18. decembra 1979. godine, kao prvi sveobuhvatni međunarodno priznati dokument o pravima žena. Konvencija je sastavni dio Ustava BiH, te se primjenjuje direktno i ima prioritet nad domaćim zakonima.

jednakih mogućnosti za žene i muškarce je jedan od osnovnih pravnih principa Evropske unije, sadržan u osnivačkom ugovoru, kao i u mnogim direktivama, koje se transpozicijom inkorporirane u unutrašnje zakonodavstvo država članica.

2.2. Domaći pravni okvir za ravnopravnost spolova

Ustav BiH garantuje visok stepen međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. Ustav FBiH također garantuje visok stepen ljudskih prava i daje pravnu snagu ustavnih odredbi Instrumentima za zaštitu ljudskih prava pobrojanim u Aneksu Ustava F BiH. Pored općih standarda od posebnog značaja za Gender akcioni plan je Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979. godine. Ustav Federacije BiH posebno propisuje da sve osobe na teritoriji Federacije BiH uživaju prava, između ostalog na *„zabranu svake diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, polu, jeziku, religiji ili vjerovanju, političkim ili drugim uvjerenjima, nacionalnom i socijalnom porijeklu.”*⁴ Ustav Unsko-sanskog kantona također garantuje najviši stepen ljudskih prava i osnovnih sloboda preuzimajući standarde koji su sastavni dio Ustava BiH i Ustava F BiH.

Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH⁵ kreira okvir za ostvarivanje jednakih prava i mogućnosti svim licima u BiH i uređuje sistem zaštite od diskriminacije na osnovu spola. Ovim zakonom uređuje se, promovira i štiti ravnopravnost spolova, garantiraju jednake mogućnosti i ravnopravan tretman svih osoba bez obzira na spol, u javnoj i u privatnoj sferi društva, te uređuje zaštita od diskriminacije na osnovu spola. Prema Zakonu, svi, bez obzira na spol, imaju jednaka prava i pravo pristupa u oblastima obrazovanja, zapošljavanja, socijalne zaštite, zdravstvene zaštite, sportskog i kulturnog života, javnog života, te medija. Zakon zabranjuje diskriminaciju na osnovu spola i spolne orijentacije u svim sferama života, te daje definiciju diskriminacije na osnovu spola kao *„svako stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe ili grupe osoba, zasnovano na spolu, zbog kojeg se osobama ili grupi osoba otežava ili negira priznavanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava ili sloboda.”*⁶ Prema Zakonu, diskriminacija podrazumijeva direktnu i indirektnu diskriminaciju, uznemiravanje, seksualno uznemiravanje, poticanje na diskriminaciju i nasilje po osnovu spola.

⁴ Član 2. stav 1 tačka d) Ustava Federacije BiH

⁵ Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH - prečišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 32/10).

⁶ Član 3. stav (1) Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH

Zakon izričito propisuje obavezu organa vlasti na državnom i entitetskom nivou, kantonalnih organa i organa jedinica lokalne samouprave, pravnih osoba sa javnim ovlaštenjima i pravnih osoba u većinskom vlasništvu države, da u okviru svojih nadležnosti, poduzimaju sve odgovarajuće i potrebne mjere radi provođenja odredbi propisanih Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH i Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine.

Nadalje, nadležni zakonodavni, izvršni i organi uprave svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini obavezni su osnovati odgovarajuće institucionalne mehanizme za ravnopravnost spolova koji će provoditi Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini, koordinirati realizaciju programskih ciljeva iz Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine i osigurati provođenje međunarodnih standarda u oblasti ravnopravnosti spolova.

Nadležni državni, entitetski i kantonalni organi vlasti, kao i organi jedinica lokalne samouprave dužni su sve propise i druge akte iz svoje nadležnosti prije upućivanja u zakonsku proceduru dostaviti na mišljenje institucionalnim mehanizmima za ravnopravnost spolova radi usaglašavanja sa odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.⁷

Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Federacije BiH⁸ donesen je 2013. godine kao posebno zakonodavstvo koje se bavi isključivo i na sveobuhvatan način zaštitom žrtava nasilja u porodici.

Zakonom o zabrani diskriminacije u BiH⁹ štite se građani BiH od diskriminacije u svim oblastima života kao što su rad i zapošljavanje, socijalna i zdravstvena zaštita, pravosuđe i uprava, stanovanje, javno informiranje, obrazovanje, sport, kultura i nauka. Isto tako, Zakon zabranjuje seksualno i svaki drugi oblik uznemiravanja, mobing, segregaciju i poticanje na diskriminaciju.

2.3. Institucionalni okvir BiH za ravnopravnost spolova

U skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH, ključni institucionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova su Agencija za ravnopravnost spolova BiH Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH i, na entitetskom nivou, Gender Centar Federacije BiH i Gender centar - Centar za jednakost i ravnopravnost spolova Vlade Republike Srpske.

⁷ Član 24. Zakona o ravnopravnosti spolova

⁸ Zakon o zaštiti od nasilja u porodici F BiH („Službene novine F BiH“ broj 28/13).

⁹ Zakon o zabrani diskriminacije u BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 59/09, 66/16).

Agencija i entitetski gender centri su ključne institucije za kreiranje sveobuhvatnog, sistemskog i koordiniranog pristupa provođenju Zakona. Agencija i gender centri pružaju stručnu podršku drugim institucijama u procesu provođenja obaveza iz Zakona. U zakonodavnoj vlasti na nivou BiH uspostavljena je Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Parlamentarne skupštine BiH, a na nivou Federacije BiH komisije za ravnopravnost spolova Doma naroda i Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH. Osnovane su komisije za ravnopravnost spolova kantonalnih skupština u Federaciji BiH, a na lokalnom nivou djeluju komisije u okviru Gradskog vijeća odnosno Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova.

3. ANALIZA STANJA RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA U GRADU BIHAĆU

3.1. Opće informacije o Gradu Bihać

3.1.1. Historijat

Grad se prvi put spominje u Povelji Ugarsko-Hrvatskog Kralja Bele IV od 26. februara 1260. godine, a 1262. proglašen je slobodnim kraljevskim gradom s pravima da se bavi slobodnom trgovinom i zanatstvom, što čini osnovu njegovog daljeg razvoja. Bihać se formira i razvija kao urbani, trgovački i zanatski centar na raskrižju puteva i tokova života. U srednjovjekovnom periodu Bihać postaje zanimljiv i privlačan za naseljavanje i to je doba njegovog stalnog uspona, iako je s vremena na vrijeme preživljavao mnoge udare. U sastavu Austro-Ugarske monarhije Bihać, kao i Bosna i Hercegovina, ostaje do 1918.godine, kada ulazi u sastav Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. U razdoblju 1945.-1992. godine, Bihać u okviru SR Bosne i Hercegovine pripada SFRJ i postaje važno gospodarsko središte tog dijela države, a posebno tadašnje Bihaćke regije. U ratnom periodu od 1992.-1995. godine općina je pretrpjela velike promjene u pogledu devastiranih i uništenih stambenih i privrednih objekata i ljudskih gubitaka, pa i promjene teritorijalnih granica. Dejtonskim sporazumom 1995. godine i novim administrativno-političkim ustrojem Bosne i Hercegovine, Bihać je postao sjedište Unsko-sanskog kantona, njegov administrativni, privredni, kulturni, univerzitetski i sportski centar, u sastavu entiteta Federacije Bosne i Hercegovine i suverene i nezavisne države Bosne i Hercegovine. Od 1996. godine s obnovom grada počinje i proces obnove, oporavka i nove gradnje kako bi grad dobio izgled moderne, urbane cjeline. Godine 2014. Bihać dobija status grada u skladu sa Zakonom o gradu Bihać.¹⁰

3.1.2. Geografski položaj, klima i prirodni resursi

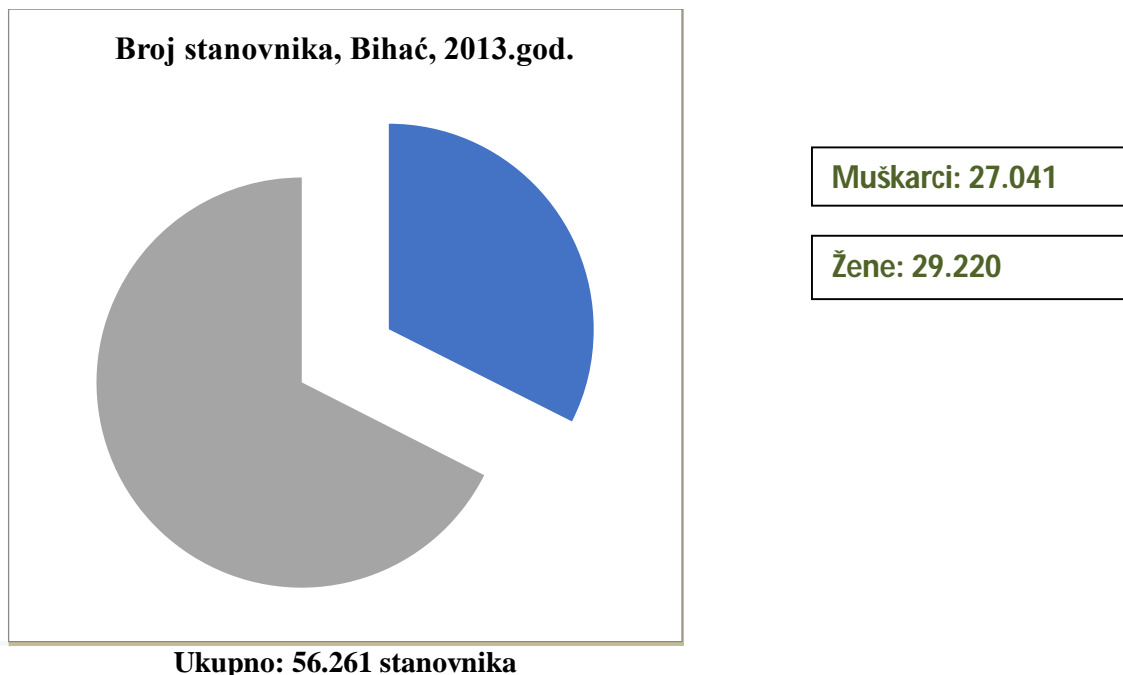
Grad Bihać se nalazi u sjeverozapadnom dijelu BiH, administrativno pripada entitetu Federacija BiH i sjedište je Unsko-sanskog kantona. Površina Grada Bihaća iznosi 900 km². Geoprometni položaj je izuzetno povoljan s obzirom na to da se Bihać nalazi na pravcu osnovnih koridora Zapadna Europa-Mediteran-Bliski Istok. Grad Bihać smješten je neposredno uz granicu s Republikom Hrvatskom, a s glavnim gradom BiH - Sarajevom povezan je željezničkim i magistralnim putem. Bihać je bogat vodnim izvorima, potocima i rijekama. Ukupna dužina vodotoka rijeke Une na teritoriji grada iznosi 80 km. Područje

¹⁰ („Službene novine F BiH“ broj 80/14).

Bihaća ima umjereni planinski tip klime koji je raznovrstan zbog utjecaja zračnih masa iz susjednih i daljih oblasti. Ljeta su topla i suha, zime hladne s mnogo padavina. Prirodni resursi na kojima se temelji ekonomski razvoj grada čine: šumski resursi, mineralne sirovine i nemetali, poljoprivredno zemljište, hidroenergetski potencijali termo mineralne vode, prirodne ljepote i fenomen rijeke Une. Vodne resurse i hidroenergetski potencijal čine mnogobrojni izvori pitke vode, rijeka Una i Nacionalni park „Una“, a što čini izuzetno kvalitetne predispozicije za eksploataciju vode za piće, izvore energije, razvoj ribarstva, turizma.

3.1.3. Osnovni demografski podaci

Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2013. godine, Bosna i Hercegovina imala je 3.531.159 stanovnika, od čega je u F BiH živjelo 2.219.220 stanovnika. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku (Bilten, Unsko-sanski kanton u brojkama, 2021.), u junu mjesecu 2020. godine, na području USK je bilo 266.535 stanovnika, od čega 134.435 (50,4%) osoba ženskog spola i 132.100 (49,6%) osoba muškog spola. Broj stanovnika se smanjivao u periodu od 2016. godine do 2020. godine, ali je odnos osoba ženskog i muškog spola u svakoj posmatranoj godini ostao isti (50,4% osoba ženskog spola i 49,6% osoba muškog spola). Prema popisu stanovništva iz 2013. godine, u Bihaću je živio 56.261 stanovnik, od čega 51,9% žena. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku procijenjeni broj stanovnika u Unsko-sanskom kantonu u 2023. godini iznosi 260.859, dok je procijenjeni broj stanovnika u Bihaću 54.610.

3.2. Analiza stanja po oblastima

U svrhu analize i procjene stanja ravnopravnosti spolova u Bihaću prikupljeni su i analizirani dostupni podaci i informacije, što je prvi korak u izradi Gender akcionog plana. Analiza stanja ravnopravnosti spolova u Bihaću je usmjerena na utvrđivanje oblasti u kojima postoji diskriminacija odnosno neravnopravnost spolova ili nejednak pristup u pravima i resursima između žena i muškaraca, djevojčica i dječaka po pojedinim oblastima. Na osnovu rezultata analize stanja moguće je dalje utvrditi koji su uzroci doveli do stanja neravnopravnosti, te kako se može promijeniti takvo stanje, odnosno koje mjere bi bile adekvatne u gender akcionom planu.

Za potrebe ove analize prikupljeni su statistički podaci od Zavoda za statistiku, administrativni podaci od gradskih organa i službi i podaci od javnih ustanova i javnih preduzeća čiji je osnivač Grad, kao i od nevladinih organizacija sa područja grada.

Svrha ovog pristupa jeste ukazivanje na trenutno stanje (ne)ravnopravnosti spolova i način na koji će promjene mjeriti, te utvrđivanje prioriteta i glavnih ciljeva koje je potrebno ostvariti akcionim planom.

Oblasti za utvrđivanje stanje ravnopravnosti spolova su bazirani na prioritetima koji su prepoznati u Gender akcionom planu Bosne i Hercegovini i to:

- Postojanje institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova
- Rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima
- Javni život i donošenje odluka
- Obrazovanje, nauka, kultura i sport
- Nasilje u porodici
- Zdravstvena zaštita

3.2.1. Postojanje institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova

Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova GV Bihać predstavlja institucionalni mehanizam za ravnopravnost spolova Gradskog vijeća koji ima nadležnosti koje su predviđene članom 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BIH. Prema Poslovniku Gradskog vijeća Bihać („Službeni glasnik Grada Bihaća“ br. 3/16 i 4/20), u članu 73. je navedeno da Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova ima sedam članova, te da u djelokrugu rada razmatra pitanja koja se odnose na:

- a) ostvarivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda građana vezana za kršenje prava i sloboda od strane gradskih službi za upravu i institucija koje vrše javna ovlaštenja iz nadležnosti grada,
- b) obavještavanje nadležnih organa o slučajevima kršenja ljudskih prava i sloboda i predlaže Vijeću poduzimanje potrebnih mjera za zaštitu tih prava,
- c) na osnovu prikupljenih podataka, prezentira Vijeću analize, informacije i izvještaje u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda na području grada Bihaća,
- d) razmatra i druga pitanja iz domena zaštite ljudskih prava i sloboda,
- e) razmatra pitanja u vezi sa ostvarivanjem ravnopravnosti spolova u skladu sa važećim propisima,
- f) razmatra predložene odluke i druge akte sa aspekta ravnopravnosti spolova i sprečavanja svih oblika diskriminacije među spolovima,
- g) vrši koordinaciju na području grada sa svim nadležnim tijelima i nevladinim sektorom koji se bave pitanjima ravnopravnosti spolova,
- h) ostvaruje saradnju sa institucijama crkava i vjerskih zajednica na području grada,
- i) prati provođenje zakona i drugih propisa koji se odnose na crkve i vjerske zajednice i daje mišljenja i prijedloge Vijeću o pitanjima vezanim za odnose organa vlasti i mjesnih zajednica sa institucijama crkava i vjerskih zajednica,
- j) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i ovim Poslovníkom koji se odnose na djelokrug rada Komisije.

Iako se može reći da su uspostavljeni institucionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova, redovni programi rada ne podrazumijevaju osiguranje budžetskih sredstava za implementaciju Gender akcionog plana ili inicijativa vezanih za ravnopravnost spolova. Problematika iz oblasti jednakosti i ravnopravnosti spolova na sjednicama gradskog vijeća se rijetko razmatra, odnosno nema posebne diskusije prilikom podnošenja godišnjih izvještaja o radu Komisije, a Komisija formalno-pravno nije uključena u proces izrade strateških dokumenata. Grad Bihać ne prati efekte utroška budžetskih sredstava na ciljne grupe stanovništva, žena i muškaraca. Ne postoji besplatna pravna pomoć za pitanja jednakosti i ravnopravnosti spolova niti postoji dovoljan broj nevladinih organizacija koje se bave pitanjima ravnopravnosti spolova i ženskim ljudskim pravima. U prostorijama gradske uprave Bihać organizirani su uredovni dani institucije Ombudsmena za ljudska prava u svrhu zaštite ljudskih prava.

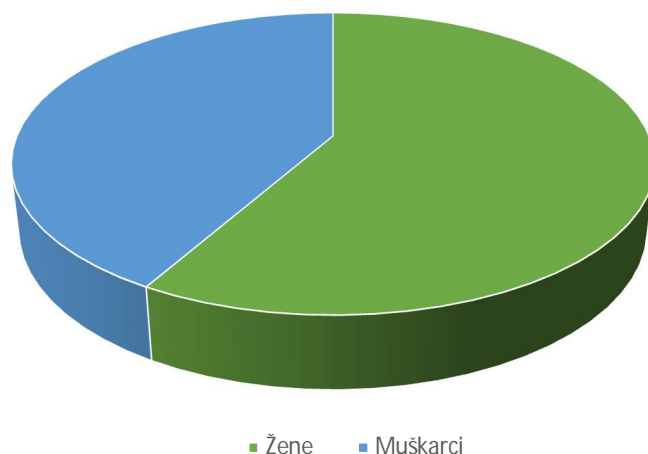
3.2.2. Rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima

Nezaposlenost je kompleksan društveni problem, a u općoj nezaposlenosti posebno se ističe nezaposlenost žena koje se na tržištu rada susreću s višestrukom diskriminacijom, manjkom društvene i institucionalne podrške za zapošljavanje, te im više nego drugim grupama prijeti socijalna isključenost kao posljedica dugotrajne nezaposlenosti. Smanjivanje nezaposlenosti i uklanjanje svih oblika diskriminacije žena na tržištu rada ostaje najvažniji strateški cilj.

Prema statističkim podacima JU Službe za zapošljavanje USK sadržanim u Informativnom biltenu za oktobar 2023. Godine, od ukupnog broja nezaposlenih osoba u Bihaću 58,25 % čine žene.

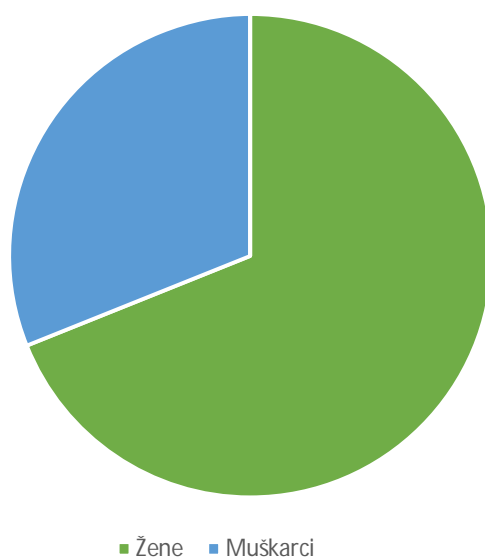

Nezaposleni u Bihaću u oktobru 2023

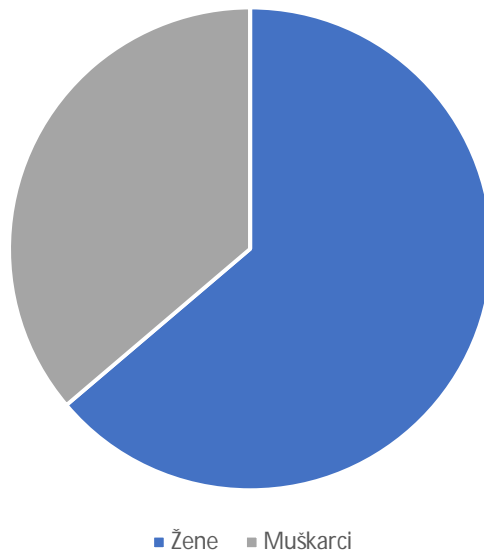
Uzimajući u obzir stepen stručne spreme vidljivo je da od 460 nezaposlenih osoba sa VŠS čak 317, odnosno 68% čine osobe ženskog spola, što je povećana neravnopravnost i jasan pokazatelj da su visoko obrazovane žene manje zastupljene u zapošljavanju.

VŠS nezaposleni u Bihaću oktobar 2023

Što se tiče VŠS od ukupno 94 nezaposlene osobe u Bihaću 60 čine žene, što iznosi 63 %.

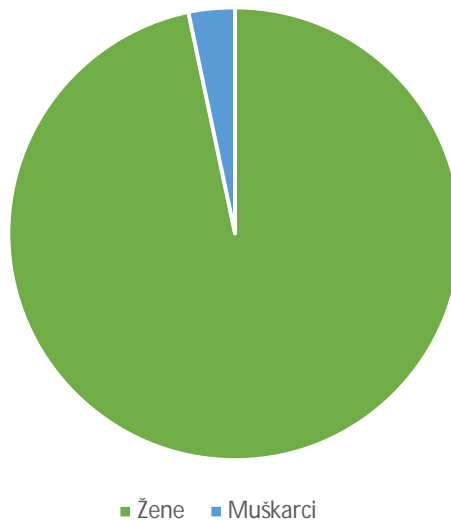
VŠS nezaposleni u Bihaću oktobar 2023

Kada je u pitanju srednja stručna sprema od ukupno 1677 nezaposlenih osoba, 1090 čine osobe ženskog spola što iznosi 64 %.

Kada govorimo u nezaposlenosti žena sa nižom stručnom spremom NSS, od ukupno 18 nezaposlenih sa nižom stručnom spremom , 17 je osoba ženskog spola.

Nezaposleni NSS u Bihaću oktobar 2023

Nadalje, prema statističkim podacima, procenat žena u ukupnom broju nezaposlenih osoba sa VKV iznosi 25% , sa KV 46,74 %, te sa PK 26,70 %. Na kraju, od ukupno 1912 nezaposlenih osoba sa NKV 1174 čine žene, što iznosi 61,40 %.

Kako je ova prethodna analiza stanja jasno ukazala da su žene više zastupljene kao nezaposlena kategorija, nastavili smo dalje analizirati statističke podatke u pogledu starosne strukture. Najveća stopa nezaposlenosti žena je u kategoriji 30 – 34 godine i od 35- 39 godina i iznosi 68 % od ukupnog broja nezaposlenih osoba. U okviru starosne dobi od 25- 29 godina procenat žena iznosi 65%, dok u okviru starosne dobi od 40-44 godine iznosi 63% nezaposlenih žena u odnosu na ukupan broj nezaposlenih osoba. Ostale starosne skupine čine prosjek od 45 do 55 % nezaposlenih žena u odnosu na ukupan broj nezaposlenih osoba unutar odnosne starosne skupine.

Iz naprijed navedenog vidimo da nezaposlenost najviše pogađa žene starosne dobi od 25 do 39 godina sa visokim, višim i srednjim obrazovanjem.

U 2023. godini aktivno je 16 mjera zapošljavanja i samozapošljavanja. Posredstvom mjera zapošljavanja i samozapošljavanja u Bihaću je zaključno sa 31.08.2023. godine zaposleno ukupno 237 osoba sa evidencije Biroa rada Bihać (115 muškaraca i 122 žene) ¹¹. Ovo je primjer pozitivne mjere za postizanje ravnopravnosti spolova u oblasti rada, zapošljavanja i ekonomskih resursa.

Već sam izbor obrazovnog područja određuje nepovoljniji položaj žena na tržištu rada. Izbor obrazovnih područja koja nisu tipična za žene imaju za posljedicu ishode na tržištu rada koji su bolji u odnosu na muškarce. Nažalost, najveći broj žena ne odabire takva obrazovna područja. Tržište rada i dalje je obilježeno fenomenom horizontalne i vertikalne segregacije koji odražava glavna područja nejednakosti između žena i muškaraca, u prvom redu u smislu pristupa poslu, poklapanja razine obrazovanja kod žena s kvalitetom poslova koje one obavljaju, napredovanja, visine plaće i iskustva, te diskriminacije i uznemiravanja na radnom mjestu. Neplaćene poslove u kućanstvu i dalje obavljaju pretežno žene, koje su još uvijek natprosječno zastupljene u nekim sektorima, poput poslova vezanih uz brigu i njegu, te poslova na pola radnog vremena, poslova koji traže niži stupanj vještina i poslova s netipičnim ugovorima i/ili ugovorima na određeno vrijeme, dok su ispod prosječno zastupljene u drugim područjima, poput, primjera radi, nauke, tehnologije i inženjstva.

¹¹Statistički podaci JU Službe za zapošljavanje USK-a, Bilten br. 8/2023

**Stanje ravnopravnosti spolova u Gradskom organu uprave Grada Bihaća i javnim ustanovama i javnim preduzećima čiji je osnivač Grad - presjek
Spolna struktura zaposlenih**

Naziv institucije	Broj zaposlenih	Broj zaposlenih muškaraca	Broj zaposlenih žena
Gradski organ uprave Grada Bihaća ¹²	182	76	106
Javna ustanova za sport, odmor i rekreaciju Bihać ¹³	15	7	8
Gradski sportski savez Bihać ¹⁴	3	2	1
JU „Kulturni centar“ Bihać ¹⁵	11	6	5
JP „RTV Bihać“ d.o.o Bihać ¹⁶	18	10	8
Turistička zajednica Grada Bihaća ¹⁷	4	1	3
JU „Stanouprava“ Bihać ¹⁸	14	7	7
Javno komunalno preduzeće „KOMRAD“ d.o.o. Bihać ¹⁹	139	117	22
JU „Gradska galerija“ Bihać ²⁰	5	4	1
JP „AERODROM BIHAĆ“ d.o.o. Bihać ²¹	2	2	0
JP „Vodovod“ d.o.o. Bihać ²²	129	23	106
JP „Veterinarska stanica“ d.o.o. Bihać ²³	9	4	5
JU „Zavod za prostorno uređenje“ Bihać ²⁴	23	10	13

Iz prednje tabele vidljivo je da je u Gradskom organu uprave Bihać 58% zaposlenih čine žene, dok se u većini javnih preduzeća omjer žena kreće u rasponu od 55% do 45%.

¹² Informacija Službe za civilnu zaštitu, stručne i zajedničke poslove br. 02/1-30-sl/23 od 28.08.2023.god

¹³ Informacija Javna ustanova za sport, odmor i rekreaciju br. 487-01/2023EB od 29.08.2023.god.

¹⁴ Informacija Gradskog sportskog saveza Bihać br. 329-1/23 od 29.08.2023.god.

¹⁵ Informacija JU „Kulturni centar“ Bihać br.01-04-293-02/223 od 29.08.2023.god.

¹⁶ Informacija JP „RTV Bihać“ d.o.o Bihać br. 296-02/23 od 25.08.2023.god

¹⁷ Informacija Turistička zajednica Grada Bihaća br. 01-261/23 od 28.08.2023.god

¹⁸ Informacija JU „Stanouprava“ Bihać br. 03/01-11-1786-1/2023 od 23.08.2023.god.

¹⁹ Informacija Javno komunalno preduzeće „KOMRAD“ d.o.o. Bihać br. 2295/23 od 04.09.2023.god.

²⁰ Informacija JU „Gradska galerija“ Bihać br. 310-06/23 od 30.08.2023.god.

²¹ Informacija JP „AERODROM BIHAĆ“ d.o.o. Bihać br. 02-103/23 od 29.08.2023.god.

²² Informacija JP „Vodovod“ d.o.o. Bihać br. 01-2650/23 od 25.09.2023.god.

²³ Informacija JP „Veterinarska stanica“ d.o.o. Bihać br. 439-09/23 od 22.09.2023.god.

²⁴ Informacija JU „Zavod za prostorno uređenje“ Bihać br. 03-01-05-5698/23 od 11.09.2023.god.

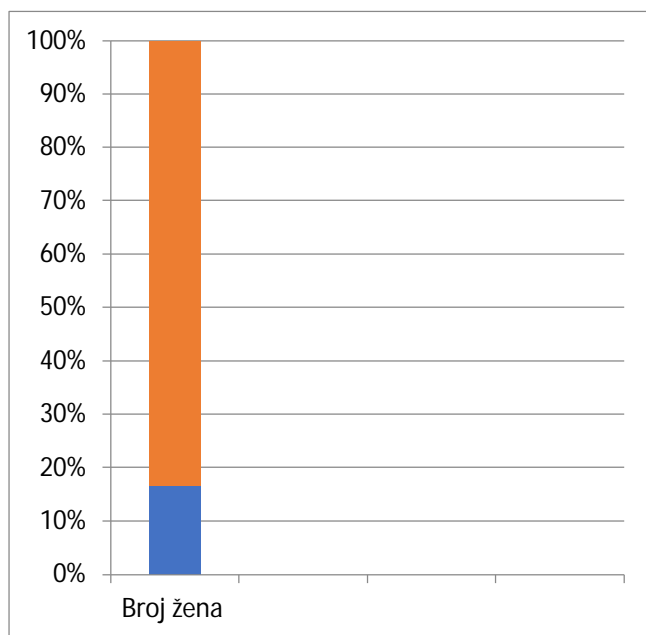
Značajna diskriminacija je prisutna u:

- Javnom komunalnom preduzeću Komrad Bihać- samo 15 % žena zaposlenih,
- Turističkoj zajednici Bihać - 75% zaposlenih osoba ženskog spola,
- Gradskoj galeriji u Bihaću - samo je 20% zaposlenih osoba ženskog spola,
- JP „Vodovod“ d.o.o. Bihać - zaposleno je 82% osoba ženskog spola,
- JP „AERODROM BIHAĆ“ d.o.o. Bihać - 100% zaposlenih su muškarci.

3.2.3. Javni život i donošenje odluka

Nema stvarne demokratije bez uravnotežene zastupljenosti muškaraca i žena u procesima odlučivanja u političkom i javnom životu. Jedna od važnijih zadataka je unapređivanje vođenja rodne statistike o političkoj participaciji žena na gradskoj razini kao i poboljšanje rodne ravnoteže u ekonomskom odlučivanju. U BiH su žene manje zastupljen spol u politici, posebno na mjestima odlučivanja, zakonodavnoj i izvršnoj vlasti. Učešće žena u politici je daleko od ravnopravnog, a njihova participacija i moć odlučivanja je ograničena.

Gradonačelnik Grada Bihaća je muškarac. Gradsko vijeće Grada Bihaća čini 30 vijećnika od kojih je samo pet žena. Predsjedavajući Gradskog vijeća je muškarac. Zamjenici predsjedavajućeg su dvije žene i jedan muškarac. Na osnovu statistike možemo zaključiti da je zastupljenost žena u Gradskom vijeću Bihać veoma porazna.

Spolna struktura vijećnika u GV Bihać

Gradsko vijeće Grada Bihaća
U periodu 2020.-2024. god., u GV
Bihać je izabrano samo 5 žena,
što je 16,66 % , dok je muškaraca
83,33%.

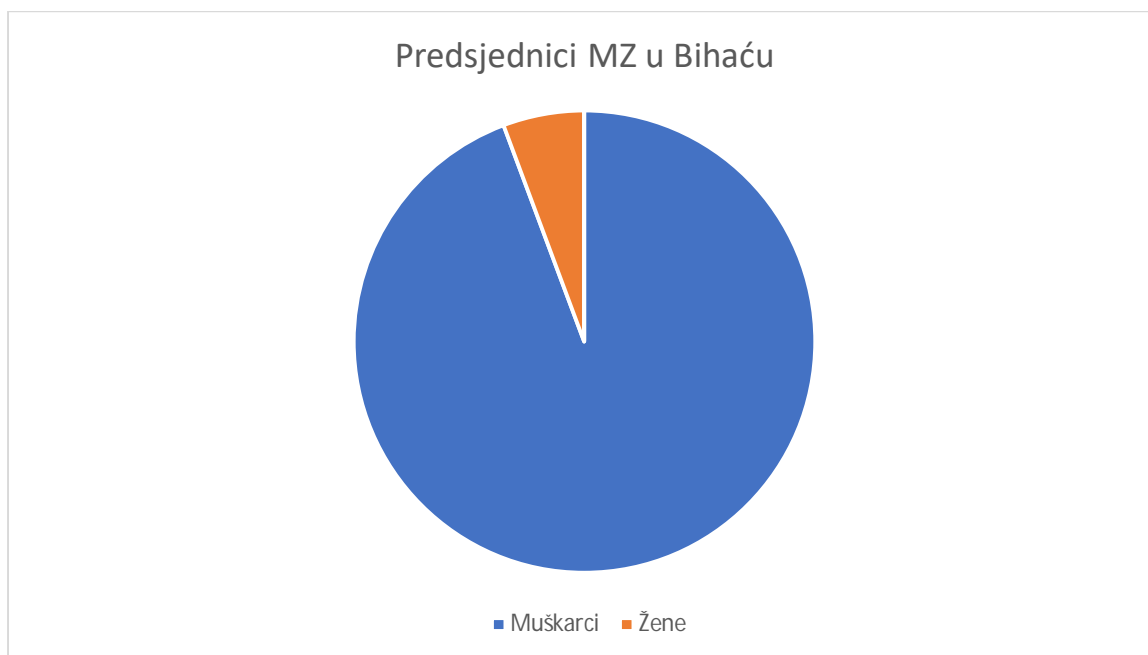
**Omjer zastupljenosti osoba muškog i ženskog spola kao članova
Komisija Gradskog vijeća Bihać**

Naziv Komisije	Broj članova	M	Ž
Komisija za izbor i imenovanja	5	5	0
Komisija za rukovođenje tajnim glasanjem	3	2	1
Administrativna komisija	5	4	1
Statutarna komisija	9	6	3
Komisija za finasije i budžet	7	5	2
Komisija za prostorno uređenje i zaštitu okoliša	7	6	1
Komisija za rad, zdravstvo i socijalnu politiku	7	5	2
Komisija za obrazovanje, kulturu, sport i mlade	7	6	1
Komisija za lokalnu samoupravu	7	5	2
Komisija za žalbe	5	4	1
Komisija za predstavke i prijedloge	5	4	1
Komisija za odlikovanja i priznanja	5	5	0
Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova	7	4	3
Etička komisija	7	6	1
Komisija za sigurnost i regulaciju saobraćaja Grada Bihaća	7	6	1

Od ukupno 93 člana koja djeluju u Komisijama pri Gradskom vijeću, samo je 20 žena, odnosno 24,73%.

U mjesnim zajednicama veoma mali postotak žena učestvuju u donošenju odluka koje su bitne za funkcionisanje i rad MZ-a. Od 35 predsjednika mjesnih zajednica na području Bihaća samo dvije su žene, što čini 5,7 % zastupljenosti žena na mjestima odlučivanja.

U Savjetima mjesnih zajednica u Bihaću ima ukupno 204 člana, od čega je 19 žena što je ukupno 9,31 % zastupljenosti žena. Ovi pokazatelji jasno ukazuju da žene nisu na mjestima odlučivanja te je potrebno poduzimati mjere da se poveća stopa ravnopravne zastupljenosti žena u svim mjesnim zajednicama u Bihaću.

Omjer zastupljenosti osoba muškog i ženskog spola kao Predsjednici MZ u Bihaću

Ravnopravno učešće i podjela odgovornosti žena i muškaraca u javnom životu i prilikom donošenja odluka definirano je članom 20. ZoRS-a BiH. Pitanje ravnopravnosti spolova u BiH mora postati dio svake progresivne politike, na svim nivoima i u svim sferama. Radi bržeg postizanja ravnopravne zastupljenosti spolova u kreiranju politika i donošenju odluka na svim nivoima organiziranja vlasti u BiH, prilikom noveliranja Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, član 20. usklađen je s Preporukom (2003) Odbora ministara Vijeća Evrope, kojom se propisuje da ravnopravna zastupljenost spolova postoji u slučaju kada je jedan od spolova zastupljen najmanje u procentu od 40% u državnim organima na svim nivoima organizacije vlasti i organima lokalne samouprave, uključujući zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, političke stranke, pravna lica s javnim ovlaštenjima, pravna lica koja su u vlasništvu ili pod kontrolom države, entiteta, kantona, grada ili općine ili nad čijim radom javni organ vrši kontrolu.

Organizacija “Glas žene” Bihać kao članica Inicijative Mir sa ženskim licem u 2020. godini je radila analizu rodne jednakosti žena u javnom prostoru (nazivi ulica, trgova i sl.), a rezultat analize je pokazao da u Gradu Bihaću od 573 ulice samo 11 nosi ime žena koje su kroz historiju doprinijele Gradu Bihaću. Statistički gledano to je svega 1,92 % od ukupnog broja ulica.

3.2.4. **Obrazovanje, nauka, kultura i sport**

Obrazovanje je jedan od najvažnijih elemenata u postizanju ravnopravnosti spolova, a posebno u vremenu kada postoji potreba za kontinuiranim obrazovanjem i stručnim usavršavanjem nezavisno od dobi. Posebnu pažnju treba posvetiti obrazovanju žena, naročito u ruralnim područjima, kao i drugih ranjivih (vulnerabilnih) grupa, s ciljem prevazilaženja tradicionalno utemeljenih podjela po spolu obrazovnih profila, zanimanja i pozicija na tržištu rada. Ovo je izuzetno značajno u periodu tranzicije kroz koju prolazi Bosna i Hercegovina.

Osnovni cilj koji se želi postići predviđenim mjerama je stvaranje jednakih mogućnosti i pristupa obrazovanju za djevojčice i dječake, žene i muškarce u bilo kojoj životnoj dobi, uključujući pripadnike i pripadnice vulnerabilnih grupa, na bilo kojem području (ruralno/urbano) i sa istim perspektivama za budući profesionalni život.

Na području grada Bihaća djeluje 10 osnovnih škola u urbanim i ruralnim područjima, a ukupan broj učenika za školsku 2022/2023 godine je 3536.

Analiza stanja u osnovnim školama u Bihaću

Ukupan broj učenika u 2022/2023.god.	Ukupan broj učenika muškog spola	Ukupan broj učenika ženskog spola
3536	1849	1687

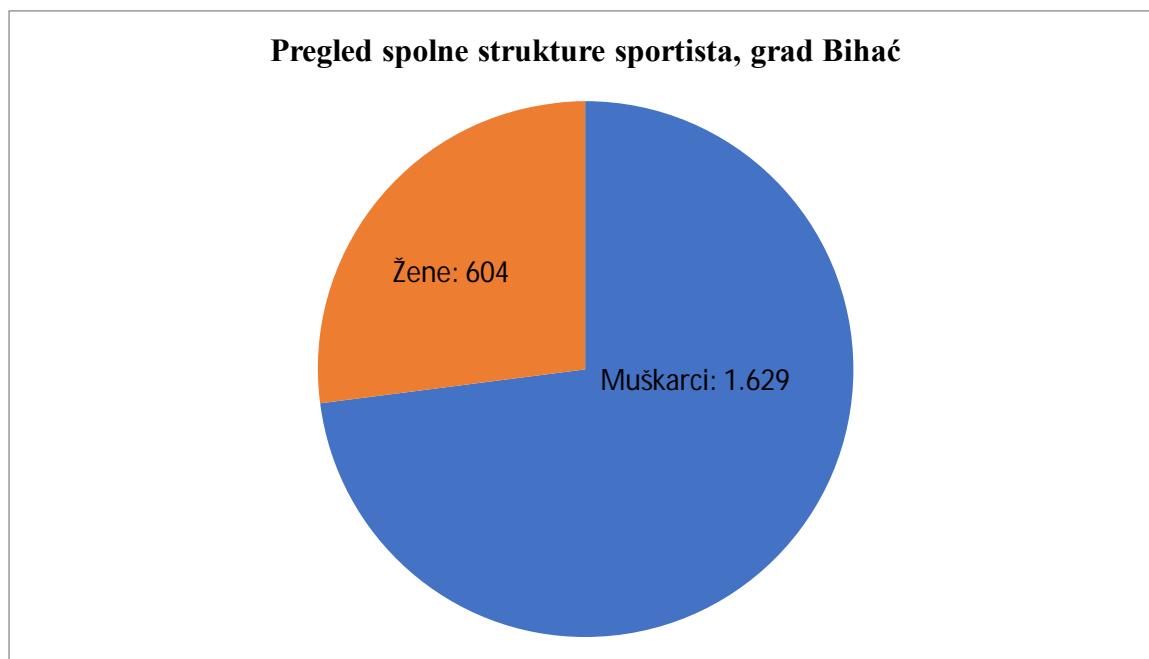
Broj dječaka i djevojčica koji upisuju srednje obrazovanje približno je jednak (3647 učenica i 3481 učenika, podaci za školsku 2021/2022. godinu).²⁵ U srednjim školama u Unsko-sanskom kantonu, u školskoj 2021/2022. godini je zaposleno 835 nastavnika, od čega je 54% osoba ženskog spola.²⁶

Uklanjanje stereotipa i uvođenje rodno osviještenog odgoja i obrazovanja u cjelokupni obrazovni sistem jedan je od preduvjeta za izgradnju nediskriminirajućih rodni stavova u društvu. Sticanje znanja o ravnopravnosti spolova potrebno je omogućiti na svim obrazovnim razinama uz trajnu edukaciju nastavnog osoblja. S ciljem smanjivanja spolne segregacije na tržištu rada potrebno je poticati spolnu ravnotežu u odabiru zanimanja, odnosno područja obrazovanja u srednjim školama i visokoškolskim ustanovama.

²⁵Federalni zavod za statistiku, Srednje obrazovanje u Federaciji Bosne i Hercegovine, 2021.

²⁶ Federalni zavod za statistiku, Srednje obrazovanje u F BiH, 2021.

Gradski sportski savez Bihać, 2023 god.

Na osnovu informacija Gradskog sportskog saveza Bihać spolna zastupljenost žena/djevojaka / djevojčica u sportu je $\frac{1}{4}$ od ukupnog broja odnosno 27% sportista su žene /djevojke /djevojčice što ukazuje na prisutnu negativnu pojavu spolne (ne)ravnopravnosti u sportu u Bihaću.

3.2.5. Nasilje nad ženama i nasilje u porodici

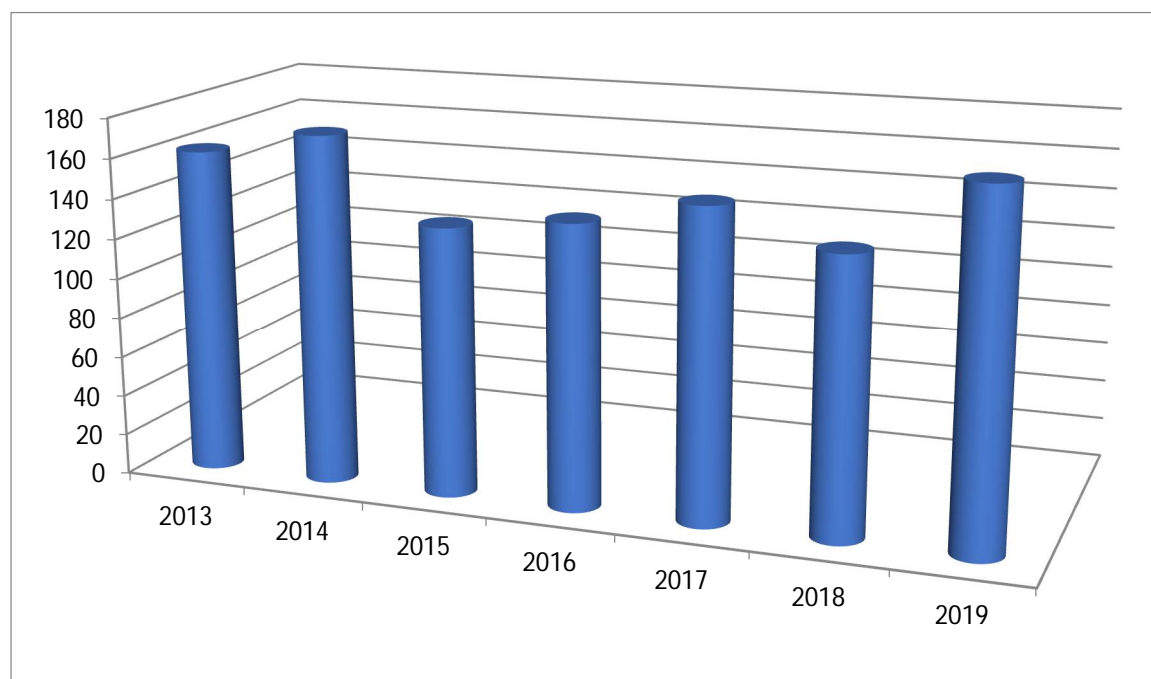
U periodu od 2018 – 2020. godine izrečeno je 13 zaštitnih mjera na osnovu Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH. U 2022. god. broj izrečenih zaštitnih mjera izrečen je zbog izvršenja fizičkog nasilja (25), zatim istovremeno i psihičkog i fizičkog nasilja (6) i isključivo psihičkog nasilja (4). Najčešći počinioci krivičnog djela nasilja u porodici su muškarci, odnosno bilo bračni ili vanbračni partneri ili bivši supružnici, dok su u samo dva slučaja počinioci ženske osobe. Određeni broj počinjenih djela nasilja u porodici odnosi se na fizičko nasilje sina prema roditeljima (6) i brata prema sestri (2). U tri slučaja djeca su prepoznata kao žrtve nasilja i zaštićena zaštitnom mjerom. Ista su uzrasta od 16 godina.

Broj izvršenih prijava nasilja u porodici je (17), a broj smještenih u Sigurnu kuću je (30).²⁷ Što se tiče broja ugroženih, JU Centar za socijalni rad Bihać nema zvanični podatak, međutim, broj podnesenih zahtjeva za jednokratne životne pomoći je 350.

²⁷ Informacija JU Centar za Socijalni rad Bihać br. 01-31-1828-1-I/23 od 15.09.2023.god.

U Federaciji BiH, potrebna zaštita žrtava nasilja u porodici definisana je kroz Krivični zakon FBiH, Porodični zakon FBiH i Zakon o zaštiti od nasilja u porodici. Krivični zakon FBiH propisuje nasilje u porodici kao krivično djelo i pri tome ga definiše kao nasilničko, drsko ili bezobzirno ponašanje kojim se ugrožava mir, tjelesna cjelovitost ili psihičko zdravlje člana porodice.

Na osnovu obaveze iz Zakona o zaštiti od nasilja u porodici Vlade Federacije Bosne i Hercegovina je donijela Strategiju za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici (2013-2017)²⁸ i Akcioni plan za provedbu Strategije za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici za period 2018-2020. godine.²⁹ „Nasilje u porodici“ spada u sivu brojku kriminaliteta jer se mnoga djela nasilja prikrivaju, prešućuju i mogu se otkriti samo proaktivnim radom policije u zajednici. Saznanja ukazuju da je ipak svjesnost žrtava u porastu i da se sve češće odlučuju prijaviti nasilje.³⁰

Broj krivičnih djela – nasilje u porodici (period 2013-2019 god.)

Organizacione jedinice Uprave policije su u 2021. godini evidentirale ukupno 147 krivičnih djela nasilja u porodici, što je identično u odnosu na uporedni period 2020. godine i 19 prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u porodici što pokazuje povećan broj prekršaja za

²⁸ Službene novine Federacije BiH⁴, broj 22/13

²⁹ Službene novine Federacije BiH⁴, broj 102/18

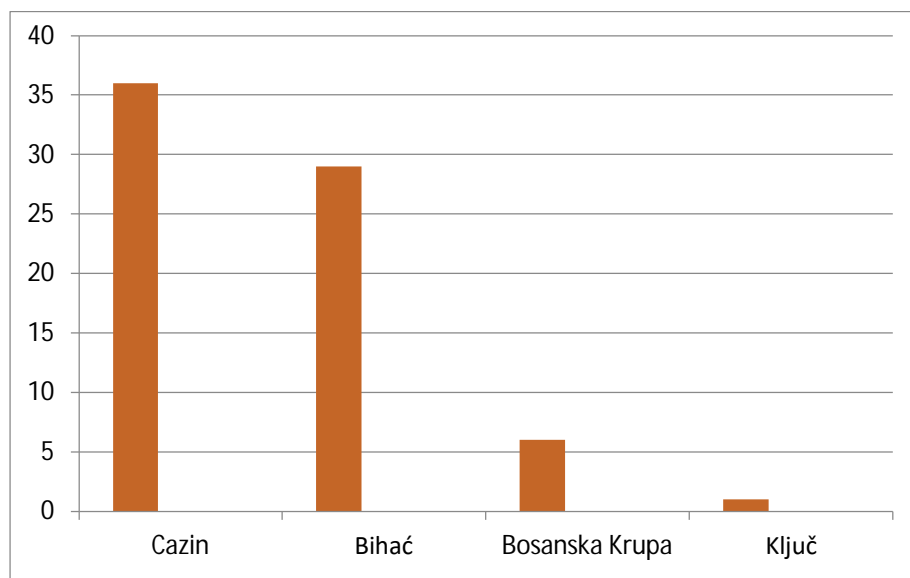
³⁰ Informacija o stanju nasilja u porodici na području Unsko-sanskog kantona u 2021. godini, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava policije, februar 2022.

11 ili 100%. Kada se zbroje krivična djela i prekršaji po Zakonu o zaštiti nasilja u porodici (166) bilježimo porast ovih događaja za 11 ili 7 % u odnosu na 2020. godinu.³¹

Sigurna kuća za žene i djecu žrtve nasilja u porodici na teritoriji koju pokriva Unsko-sanski kanton je osnovana na inicijativu Udruženja „Žene sa Une“ Bihać i počela je radom 10.12.2015. godine. Kapacitet Sigurne kuće je 32 osobe. Osnovni cilj rada Sigurne kuće je obezbjeđenje fizičke zaštite i sigurnosti žrtava. Procedura zbrinjavanja žena i djece žrtava nasilja u sigurnu kuću je regulisana Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici F BiH i vrši se po preporuci i na zahtjev Centra za socijalni rad i policijskih uprava, a na osnovu potpisanog Protokola o postupanju nadležnih institucija i ustanova u slučajevima nasilja u porodici za gradove i općine Unsko-sanskog kantona.

Žrtva nasilja u slučajevima nasilja u porodici se zbrinjava u sigurnu kuću u trajanju najduže do šest mjeseci, a na zahtjev sigurne kuće može se produžiti uz pisanu saglasnost nadležnog organa starateljstva i resornog Ministarstva zdravstva, rada i socijalne politike.

U periodu od 01.01.2022. – 31.12.2022. god. u Sigurnu kuću smještene su 72 žrtve nasilja u porodici (20 žena sa 34 djece i 18 maloljetnih lica kao direktnih žrtava nasilja u porodici) iz svih općina Unsko-sanskog kantona. Najveći broj žrtava nasilja u porodici smještenih u Sigurnu kuću za ovaj period su sa područja Cazina (36), zatim slijede Bihać (29), Bosanske Krupa (6) i Ključ (1).

³¹ Informacija o stanju nasilja u porodici na području Unsko-sanskog kantona u 2021. godini, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava policije, februar 2022

3.2.6. Zdravstvena zaštita

Zakonom o zdravstvenoj zaštiti FBiH reguliraju se prava na zdravstvene usluge standardnog kvaliteta i jednakog sadržaja, dok u okviru obaveznog pokrivača zdravstvenim osiguranjem žene imaju pravo na potpunu zdravstvenu zaštitu po pitanju trudnoće i materinstva, pravo na liječenje i medicinska sredstva, te pravo na vještačku oplodnju. Zakonom o zdravstvenoj zaštiti FBiH svim ženama (državljanicama BiH) garantira se pravo na besplatan porod, postporođajnu zaštitu za majku u narednih šest mjeseci i besplatnu zdravstvenu zaštitu za djecu do 18 godina.

U FBiH osnovnim paketom zdravstvenih prava predviđen je i paket osnovnih prava za neosigurane osobe koji se finansira sredstvima budžeta kantona ili općine prema mjestu zadnjeg prebivališta neosigurane osobe.

Zdravstvena zaštita na području Bihaća pruža se u Kantonalnoj bolnici „Dr. Irfan Ljubljankić“ Bihać, Lječilištu Gata Bihać i ambulancama: Brekovića, Gata, Izačić, Ozimice I, Ozimice II, Martin Brod, Vrsta, Kulen Vakuf, Orašac, Srbaljani i Zavalje.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u 2022. godini je u Unsko-sanskom kantonu zabilježeno 1437 poroda od čega je 1426 živorođene djece. U Bihaću je u 2022. godini zabilježeno 359 poroda, od toga 357 živorođene djece, od čega 185 dječaka i 172 djevojčice.³²

Prema podacima iz Zdravstveno statističkog godišnjaka Federacije Bosne i Hercegovine za 2022. godinu, na području Unsko-sanskog kantona realizovano je 15789 preventivnih ginekoloških pregleda, od čega je 10.437 pregleda sa ciljem ranog otkrivanja raka grlića materice i 5.352 sa ciljem ranog otkrivanja raka dojke. U toku 2022. godine, ostvareno je 6515 posjeta savjetovalištu za trudnice i 30 posjeta savjetovalištu za planiranje porodice.

Prema podacima ZU Dom zdravlja Bihać u 2023. godini pruženo je 690 usluga mamografije, zaključno sa 22.12.2023. godine. U registrima P/O medicine registrovano je 86 pacijentica oboljelih od karcinoma dojke. U periodu od 2018.-2022. godine na području USK-a registrovano je ukupno 2792 oboljelih od malignih neoplazmi, od čega je 248 karcinoma dojke. Od ukupnog broja oboljelih 70 % su žene dobnih skupina 55 i više godina. Na području grada Bihaća ukupan broj oboljelih od malignih neoplazmi iznosio je 643, a na karcinom dojke otpada 61 oboljela osoba.³³

³² Izvor: Federalni zavod za statistiku, Unsko-sanski kanton u brojkama, 2023.

³³ Akt ZU Dom zdravlja Bihać broj 6844/23 od 21.12.2023.

Na području Bihaća djeluju udruženja građana koja se bave problematikom karcinoma dojke koja svojim aktivizmom značajno doprinose prevenciji malignih oboljenja, prije svega kroz aktivnosti podizanja svijesti o značaju prevencije i ranog otkrivanja. Udruženje oboljelih od karcinoma dojke “UNA” USK -a sudjelovalo je u aktivnostima u vezi sa obavljanjem više od 2.500 besplatnih mamografskih pregleda koji su uključivali preglede osoba iz ruralnih sredina, a sudjelovali su i u aktivnostima u vezi sa nabavkom mamografskog aparata i “drenažnog rukava” za Dom zdravlja.³⁴

³⁴ Akt Udruženja oboljelih od karcinoma dojke „Una“ –USK-a

4. CILJEVI I AKTIVNOSTI GENDER AKCIONOG PLANA GRADA BIHAĆ ZA PERIOD 2024.-2026.

Na osnovu prethodno izvršene analize stanja ravnopravnosti spolova u Bihaću i obaveza proizašlih iz Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, opći cilj Gender akcionog plana Grada Bihaća je značajno unapređenje javne politike na nivou lokalne zajednice sa gender aspekta. Struktura Gender akcionog plana Grada Bihaća za period 2024.-2026. odražava trenutno stanje ravnopravnosti spolova i institucionalizacije ravnopravnosti spolova i sadrži tri srednjeročna cilja te u okviru svakog cilja rezultate koji se planiraju postići i to:

- **Srednjeročni cilj 1. Gradsko vijeće i gradske službe djeluju na unapređenju ravnopravnosti spolova u Bihaću**
- **Srednjeročni cilj 2. Unapređeno stanje ravnopravnosti spolova u Bihaću**
- **Srednjeročni cilj 3. Grad prati stanje i surađuje sa drugim akterima na unapređenju ravnopravnosti spolova**

Srednjeročni cilj 1.
Gradsko vijeće i gradske službe djeluju na unapređenju ravnopravnosti spolova u Bihaću

- 1.1. Kapaciteti Komisije za ljudska prava i ravnopravnost spolova i gradskih službi za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova su unapređeni
- 1.2. Uspostavljeni instrumenti za redovnu procjenu uticaja propisa na ravnopravnost spolova
- 1.3. Provedene sektorske analize mogućnosti za unapređenje stanja ravnopravnosti spolova u prioritetnim oblastima
- 1.4. Budžet Grada sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)

Srednjeročni cilj 2.
Unapređeno stanje ravnopravnosti spolova u Bihaću

- 2.1. Smanjen jaz između žena i muškaraca na tržištu rada
- 2.2. Unaprijeđena ravnopravnost spolova u radnim tijelima grada, javnom prostoru i organima mjesnih zajednica
- 2.3. Unaprijeđena ravnopravnost spolova u sportu
- 2.4. Grad doprinosi prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici
- 2.5. Grad doprinosi u prevenciji malignih oboljenja

Srednjeročni cilj 3.
Grad prati stanje i surađuje sa drugim akterima na unapređenju ravnopravnosti spolova

- 3.1. Grad doprinosi promociji ravnopravnost spolova
- 3.2. Grad redovno prati stanje ravnopravnosti spolova
- 3.3. Civilno društvo učestvuje u definiranju prioriteta za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova

Shematski prikaz strukture Gender akcionog pana Grada Bihać 2024-2026

Srednjoročni cilj 1: Gradsko vijeće i gradske službe djeluju na unapređenju ravnopravnosti spolova u Bihaću

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Ostvareni učinak	Rok	Izvor finansiranja
1.1. Kapaciteti Komisije za ljudska prava i ravnopravnost spolova i gradskih službi za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova su unapređeni	Obuke na temu ravnopravnosti spolova i diskriminacije na osnovu spola	Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova u suradnji sa Gender centrom F BiH	Održano šest obuka za Komisiju za ljudska prava i ravnopravnost spolova i zaposlenike Gradskog organa uprave	Kontinuirano 2024.	Gender Centar FBiH po nadležnosti
	Unaprijediti utvrđene instrumente za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova	Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova, Gender centar FBiH, nadležne službe	Utvrđena metodologija za procjenu uticaja propisa. Utvrđena metodologija za analizu uticaja plana i Budžeta	Decembar 2024.	Redovna sredstva Gender Centar FBiH po nadležnosti
	Uključivanje NVO sektora sa iskustvom u oblasti ravnopravnosti spolova u rad Komisije za ljudska prava i ravnopravnost spolova	Gradsko vijeće	Imenovani predstavnik/ici OCD u Komisiju za ljudska prava i ravnopravnost spolova	Mart 2024.	Redovna sredstva
1.2. Uspostavljeni instrumenti za redovnu procjenu uticaja propisa na ravnopravnost spolova	Provesti obuku za Komisiju za ljudska prava i ravnopravnost spolova gradske službe za upravu	Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova, Gender centar FBiH	Unapređeni kapaciteti Komisije za ljudska prava i ravnopravnost spolova, te gradskih službi za procjenu utjecaja propisa na ravnopravnost spolova i procjenu utjecaja Budžeta na ravnopravnost spolova	Oktobar 2024.	Redovna sredstva Gender centar FBiH po nadležnosti

1.3. Provedene sektorske analize mogućnosti za unapređenje stanja ravnopravnosti spolova u prioritarnim oblastima	Izraditi analizu dostupnosti administrativnih podataka razvrstanih po spolu	Gradske službe za upravu	Analiza o dostupnosti administrativnih podataka razvrstanih po spolu dostavljena Komisiji sa prijedlogom prioriteta za unapređenje.	Juni Decembar 2024.	Redovna sredstva
	Unaprijediti administrativne baze podataka	Gradske službe za upravu	% utvrđenih baza koji je unapređen.	2024. godina	Redovna sredstva
1.4. Budžet Grada sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)	Nadležne službe procjenile utjecaj Budžeta na (ne)ravnopravnost spolova kroz budžetske programe	Služba za finansije, privredu i poljoprivredu i Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova	% oblasti koji sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno odgovorno budžetiranje)	Kontinuirano	Redovna sredstva
	Izvještaj o izvršenju Budžeta Grada Bihać sadrži informacije o uticaju na (ne)ravnopravnost spolova kroz budžetske programe	Služba za finansije, privredu i poljoprivredu i Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova	% oblasti koji sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno- odgovorno budžetiranje)	Kontinuirano	Redovna sredstva
	Sredstva za provođenje Gender akcionog plana Grada Bihać su planirana u Budžetu Grada Bihaća	Gradonačelnik, Gradsko vijeće Služba za finansije, privredu i poljoprivredu	% aktivnosti po godinama za koje su odvojena sredstva.	Kontinuirano	Redovna sredstva

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno stanje ravnopravnosti spolova u Bihaću

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Ostvareni učinak	Rok	Izvor finansiranja
2.1. Smanjen jaz između žena i muškaraca na tržištu rada	Analizirati razloge veće stope nezaposlenosti žena na području Grada	Služba za finansije, privredu i poljoprivredu	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Septembar 2026.	Redovna sredstva
	Dodjela 7 platenika godišnje za zapošljavanje žena u ruralnim sredinama i sufinansiranje 20% učešća krajnjih korisnica	Služba za finansije privredu i poljoprivredu kroz: Projekt Jačanje uloge žena u poljoprivredi- međunarodne organizacije FAO, projekt IFAD i Program razvoja poljoprivrede	21 žena sa područja Bihaća bavi se plateničkom proizvodnjom.	Maj 2024. Maj 2025. Maj 2026.	Redovna sredstva i partnerstvo
	Pribaviti informaciju od Ministarstva zdravstva rada i socijalne politike USK o korištenju usluga besplatnog boravka u Centru za djecu	Služba za društvene djelatnosti, mlade i poslove mjesnih zajednica	Utvrdjeni kapacitet i mogućnosti korištenja usluge besplatnog boravka u Centru za djecu	Juni 2024.	Redovna sredstva
2.2. Unaprijeđena ravnopravnost spolova u radnim tijelima grada, javnom prostoru i organima mjesnih zajednica	Zagovaranje za postizanje ravnopravnosti spolova u Gradskom vijeću	NVO sa iskustvom	% povećanja učešća žena u GV Bihać nakon lokalnih izbora 2024 u odnosu na prethodnu stopu zastupljenosti žena	April – Oktobar 2024.	Redovna sredstva
	Analizirati uzroke podzastupljenost žena u Savjetima mjesnih zajednica Grada i na pozicijama Predsjednika MZ u Bihaću	Služba za društvene djelatnosti, mlade i poslove mjesnih zajednica	Analiza dostavljena Komisiji za ljudska prava i ravnopravnost spolova i Komisiji za lokalnu samoupravu sa prijedlogom mjera	Septembar 2024.	Redovna sredstva

	Osigurati ravnopravnu zastupljenost žena u javnom prostoru	Gradsko vijeće	Imenovane četiri ulice u Bihaću po ženama	Decembar 2024.	Redovna sredstva
	Istraživanje rada i doprinosa žena razvoju Grada	NVO sa iskustvom	Izrađena publikacija o doprinosu žena Gradu u prošlosti	Februar 2025.	Redovna sredstva i partnerstvo
	Grad doprinosi ravnopravnosti spolova u organima mjesnih zajednica kroz normativne akte	Služba za društvene djelatnosti, mlade i poslove mjesnih zajednica Gradonačelnik Gradsko vijeće	% povećanja učešća žena u organima mjesnih zajednica (predsjednici, savjet) nakon izbora u mjesnim zajednicama	Januar 2026.	Redovna sredstva
	Osigurati ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim komisijama Grada uključujući i predsjednike/ce komisija	Gradsko vijeće/ gradske službe Služba za društvene djelatnosti, mlade i poslove mjesnih zajednica	Muškarci i žene zastupljeni sa najmanje 40% u svim komisijama koje osnivaju organi Grada.	Kontinuirano	Redovna sredstva
2.3 Unapređena ravnopravnost spolova u sportu	Analizirati uzroke manje zastupljenosti žena/djevojaka/djevojčica u sportu	Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova u partnestvu sa Gradskim sportskim savezom,	Analiza sa preporukama za unapređenje ravnopravnosti spolova u sportu dostavljena Komisiji za ljudska prava i ravnopravnost spolova.	Juni 2024.	Redovna sredstva
	Grad se pridružio Međunarodnoj kampanji 16 dana	Grad u partnestvu sa NVO sektorom	Prevenција nasilja nad ženama kroz aktivnosti u Kampanji 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja nad ženama	Kontinuirano	Budžet Grada

2.4. Grad doprinosi prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici	aktivizma u borbi protiv nasilja nad ženama (25.11. – 10.12.)				Bihaća
	Redovno razmatranje izvještaja o nasilju u porodici od JU Centra za socijalni rad Bihać	Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova	Izveštaj raspravljen sa ključnim akterima i usvojene preporuke za djelovanje	Dva puta godišnje	Redovna sredstva
	Organizovati obuke na temu ravnopravnost spolova i rodno zasnovano nasilje za zaposlenike Gradske uprave Bihać	GC FBiH i Grad Bihać	Uposlenici gradske uprave stekli znanja i vještine iz oblasti ravnopravnosti spolova i rodno zasnovanog nasilja	Kontinuirano	Redovna sredstva Gender F BIH po nadležnosti
	Izraditi Smjernice za prevenciju i zaštitu od seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu	Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova	U skladu sa postojećim praksama u BiH izrađene Smjernice	Januar 2025.	Redovna sredstva
2.5. Grad doprinosi prevenciji malignih oboljenja	Grad se pridružio međunarodnoj kampanji prevencije malignih oboljenja	Grad Bihać u suradnji sa NVO sektorom	Podignuta svijest građana o važnosti prevencije	Mart i oktobar - kontinuirano	Budžet Grada Bihaća
	Radionica o važnosti ranog otkrivanja malignih oboljenja	Grad Bihać u suradnji sa NVO sektorom	Podignut nivo informiranosti o važnosti rane prevencije	Oktobar kontinuirano	Redovna sredstva
Srednjoročni cilj 3: Grad prati stanje i surađuje sa drugim akterima na unapređenju ravnopravnosti spolova					

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Ostvareni učinak	Rok	Izvor finansiranja
3.1. Grad promovira ravnopravnost spolova	Utvrđen je Program obilježavanja datuma od značaja za ravnopravnost	Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova	Obilježavaju se 8. mart : „Međunarodni dan žena“,Međunarodna kampanja 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja (25.11. – 10.12.), Međunarodni dan žena u IKT-u, 19.11. Međunarodni dan muškaraca i drugi	Decembar 2024.	Redovna sredstva
	Organizovanje javnih događaja: Tematske radio – tv emisije, Konferencije Radionice.	Grad Bihać, Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova i Služba društvene djelatnosti, mlade i poslove mjesnih zajednica, NVO sektor i RTV Bihać	Realiziran Program obilježavanja datuma od značaja za ravnopravnost spolova	Kontinuirano	Redovna sredstava
	Promotivni materijali o Gender akcionom planu (ciljevi i mjere) Grada Bihać dostupni su na web, stranici i u Centru za pružanje usluga građanima	Gradska uprava Bihać	Broj izrađenih i podjeljenih materijala i broj pregleda na web i FB stranici Grada Bihaća	Od Janura 2024 – kontinuirano	Redovna sredstva
3.2. Grad redovno prati stanje ravnopravnosti spolova	Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova organizuje sjednice sa ciljem praćenja provođenja (monitoring) Gender akcionog plana	Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova, gradske službe	Održana polugodišnja i godišnja sjednica na kojoj je razmotren napredak i utvrđeni prioriteti za naredni period	Juni i Decembar svake godine	Redovna sredstva

	Gradsko vijeće razmatra izvještaj o provođenju Gender akcionog plana	Gradsko vijeće i Služba za društvene djelatnosti, mlade i poslove mjesnih zajednica	Usvojen izvještaj i doneseni zaključci o prioritetima	Mart svake godine	Redovna sredstva
	Izvršiti procjenu (evaluaciju) provođenja Gender akcionog plana kao osnovu za izradu narednog Gender akcionog plana	Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova i Gradske službe	Izvršena procjena provođenja Gender akcionog plana	Septembar 2026.	Redovna sredstva
3.3. Civilno društvo sudjeluje u definiranju prioriteta za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova	Prikupiti informacije i izraditi spisak organizacija civilnog društva i pojedinaca koje se bave ravnopravnošću spolova	Služba za društvene djelatnosti, mlade i poslove mjesnih zajednica	Izrađen i objavljen spisak na web stranici Grada Bihaća	Decembar 2024.	Redovna sredstva
	Organizirati tematsku sjednicu sa organizacijama civilnog društva radi definiranja prioriteta u oblasti ravnopravnosti spolova	Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova i Služba za društvene djelatnosti, mlade i poslove mjesnih zajednica	Tokom tematske sjednice prikupljeni prijedlozi civilnog društva u pogledu prioriteta	Oktobar svake godine	Redovna sredstva

5. MONITORING I EVALUACIJA GENDER AKCIONOG PLANA

Monitoring nad provedbom Gender akcionog plana Grada Bihaća vrši Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova. Monitoring je proces praćenja realizacije Gender akcionog plana i ima za cilj da prikupi informacije o realizaciji Gender akcionog plana, analizira prikupljene informacije, te izmjeri učinak napretka u oblasti ravnopravnosti spolova na području Bihaća u odnosu na planirani vremenski period iz Gender akcionog plana.

Praćenje i procjenu provedbe Gender akcionog plana Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova obavljat će kroz polugodišnje redovne sjednice, a kojom prilikom će nadležna tijela i službe Komisiji će redovno i sistematski dostavljati informacije o provedbi. Osim toga, Komisija za ljudska prava i ravnopravnost spolova dostavlja godišnji Izvještaj Gradskom vijeću Bihać i informira sve ključne aktere o implementiranim aktivnostima, ostvarenim rezultatima, te predlaže Gradskom vijeću odgovarajuće zaključke.

